

*Дудка І.О., Гелюта В.П., Тихоненко Ю.Я., Андріанова Т.В.,
Гайова В.П., Придюк М.П., Джаган В.В., Ісіков В.П.*
Гриби природних зон Криму

Під заг. ред. І.О. Дудки. — К.: Фітосоціоцентр, 2004. — 452 с.

Вийшла у світ українською мовою монографія І.О. Дудки, В.П. Гелюти, Ю.Я. Тихоненка, Т.В. Андріанової, В.П. Гайової, М.П. Придюка, В.В. Джаган та В.П. Ісікова «Гриби природних зон Криму». У спеціальній мікологічній літературі поки що мало капітальних праць, присвячених детальному та всебічному розгляду складу і поширення грибів різних груп на певних територіях. Тому кожна публікація у цій галузі становить інтерес. Тим більше, що, попри наявність досить великого масиву інформації про гриби Криму, повні списки видів грибів, зібраних на території півострова, відсутні.

Рецензована книга — спільна праця групи авторів, більшість з яких багато років працювали в Криму і зосередили дослідницьку роботу на певній групі грибів. Досвід наукових досліджень у галузі мікології і фітопатології зумовив високий рівень монографії.

У роботі представлено цікавий фактичний матеріал з дослідження основних систематичних й екологічних груп грибів та грибоподібних організмів Криму. Автори підсумовують результати тривалого вивчення видового складу грибів Криму, багато з яких трапляються на деревно-чагарникових породах, квіткових культурах та дикорослих трав'янистих рослинах. Визначено 2 579 видів грибів, поширених у різних природних зонах Криму. Серед них є чимало збудників небезпечних хвороб різних сільськогосподарських культур, що завдають значних економічних збитків. Для більшості видів вказуються рослина-живитель і відомості про поширення.

Книга складається зі вступу та дев'яти розділів, а також висновків. Окремо наводиться список грибів Криму із зазначенням їх субстрату.

У вступній частині автори коротко визначають завдання дослідження.

У першому розділі (д-р біол. наук В.П. Гелюта) описуються фізико-географічні умови та ботаніко-геогра-

фічні райони Криму, наводиться детальна характеристика рослинного покриву. Зазначається, що гірський характер ландшафтів, теплий м'який клімат, велика таксономічна різноманітність судинних рослин, а також екоотопів створюють сприятливі умови для розвитку грибів багатьох таксономічних й екологічних груп.

Історичний огляд літератури, присвяченої дослідженням фітотрофних міксоміцетів та базидіальних макроміцетів, наводиться у другому розділі (д-р біол. наук І.О. Дудка, канд. біол. наук М.П. Придюк). Він охоплює період від 1842 р. дотепер і висвітлює основні етапи вивчення грибів на півострові.

У третьому розділі (І.О. Дудка) описуються альбугові та пероноспоріві гриби, поширені у різних природних зонах Криму. Окремо аналізуються консортивні зв'язки вивчених груп грибів із судинними рослинами. Вказуються рідкісні види.

Розділ четвертий присвячений борошнестороссяним грибам (В.П. Гелюта). Зазначаються частота їх трапляння у природних зонах Криму та найпоширеніші види. У цілому у фітоценозах регіону серед борошнестороссяних грибів переважають паразити трав'янистих рослин.

У п'ятому розділі (канд. біол. наук В.П. Гайова) акцентується увага на неліхенізованих аскоміцетах, лише телеоморфах (крім порядку Erysiphales), що трапляються у різних природних зонах Криму. Детально аналізуються видовий склад, систематична структура і розподіл аскоміцетів за субстратами.

Шостий розділ (канд. біол. наук Т.В. Андріанова) стисло висвітлює поширення і специфіку видового складу мітоспорових грибів. Окремо надається список нових для Криму видів фітопатогенних грибів цієї групи.

Розділ сьомий (канд. біол. наук Ю.Я. Тихоненко) знайомить читачів з іржастими грибами Криму. Зазначається, що поява у флорі вищих рослин півострова великої кількості інтродукованих видів не призвела до помітних змін видового складу іржастих грибів — разом з інтродуцентами сюди потрапили лише поодинокі види цієї групи паразитів.

Поширення базидіальних грибів у різних природних зонах Криму показано у восьмому розділі (М.П. Придюк). В окремій таблиці наводяться базидіоміцети, занесені до списків рідкісних та зникаючих видів різних країн Європи.

У спеціальний розділ виділено дані щодо грибів природних заповідників Криму (В.В. Джаган, Т.В. Андріанова, В.П. Гелюта, д-р біол. наук В.П. Ісіков, М.П. Придюк): Карадазького, Кримського, Опуцького, Казантипського, Ялтинського гірсько-лісового і «Мис Март'ян».

Особливу цінність становлять матеріали, призначені для спеціалістів-мікологів. Це списки грибів Криму та асоційованих з ними організмів.

Книга завершується переліком посилань, який містить обширну бібліографію вітчизняних та іноземних авторів.

Багатство змісту, великий матеріал, побудований за єдиною схемою, роблять книгу корисною і зручною для всіх мікологів, які працюють з різними групами грибів.

Монографія написана цікаво, з глибоким знанням предмета досліджень і є знаменною подією у мікологічній літературі. Вона цікава передусім для спеціалістів у галузі систематики грибів, екологів, студентів біологічних факультетів вузів, а також для практичних працівників лісового господарства і шанувальників книг про гриби. Приємно, що мікологічна література поповнилася гарним і необхідним багатством фахівцям виданням.

Стосовно зауважень, то, на нашу думку, така фундаментальна праця тільки виграла б від наявності фотографій плодових тіл макроміцетів, рисунків та мікрофотографій морфологічних структур мікроміцетів, принаймні нових і рідкісних для України та Криму видів. Бажано було б мати розгорнуте резюме англійською та російською мовами, що зробило б книгу доступнішою для широкого мікологічного загалу.

М.М. СУХОМЛИН